

FARKINDALIK

DURAĞI

İdil Rehberlik Ve Araştırma Merkezi

DURAKTA BİZİ NELER BEKLİYOR?

**ÇOCUK HAKLARI VE
ÇOCUK KIYMETİ**

3

**DAVRANIM
BOZUKLUĞU**

7

**ÖZEL EĞİTİMDE OYUN VE
MÜZİĞİN GÜCÜ**

12

**DİL VE KONUŞMA GÜÇLÜĞÜ
DESTEK EĞİTİM PROGRAMI**

17

ÇOCUK HAKLARI VE ÇOCUK KIYMETİ

İHSAN ARAK;PSİKOLOJİK DANIŞMAN, RÜMEYSA TETİK;PSİKOLOJİK DANIŞMAN

Çocuklar, doğuştan getirdikleri haklarla birlikte dünyaya gelirler. Onların en temel hakkı; **yaşamak, korunmak, gelişmek ve kendilerini ifade edebilmektir**. Çocuk hakları, yalnızca yasal metinlerde yazılı olan kurallar değil, aynı zamanda çocukların güvenli, sağlıklı, mutlu ve değerli bir birey olarak yetişmelerinin teminatıdır.

Çocuk Haklarının Önemi

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, dünyadaki bütün çocukların sahip olduğu hakları tanımlamaktadır. Bu sözleşmeye göre her çocuk:

Yaşama Hakkına: Sağlıklı bir ortamda büyüme, temel ihtiyaçlarının karşılanması.

Eğitim Hakkına: Kaliteli eğitim alma, bilgiye erişim sağlama.

Sağlık Hakkına: Yeterli beslenme, sağlık hizmetlerinden yararlanma.

Oyun ve Dinlenme Hakkına: Çocukluğunu yaşayabilme, oyun oynama ve sosyalleşme.

Korunma Hakkına: Her türlü ihmal, istismar, şiddet ve kötü muameleden korunma.

Katılım Hakkına: Fikirlerini özgürce ifade etme, görüşlerinin dikkate alınması.

Sevgi ve Değer Görme Hakkına: Şefkatli, güvenli ve destekleyici ilişkiler içinde olma.

Bu hakların korunması, çocukların yalnızca bugünkü yaşamlarını değil, gelecekteki toplumsal rollerini de güçlendirmektedir.

Çocuk Kıymeti

“**Çocuğun kıymeti**” kavramı, çocuğun yalnızca korunması değil, aynı zamanda değerli bir birey olarak görülmesini ifade eder. Çocuğun kıymetini bilmek;

- Onu bir birey olarak kabul etmek,
- Duygularını, düşüncelerini ve ihtiyaçlarını önemsemek,
- Sevgi ve ilgi göstermek,
- Başarılarını takdir etmek, hatalarında yanında durmak,
- Onun kişiliğini zedelemekten rehberlik etmek demektir.

Çocuk, kıymet gördüğünde kendini daha güvende hisseder, özgüveni artar, toplumla daha sağlıklı ilişkiler kurar ve geleceğe umutla bakar.

ÇOCUK HAKLARI AĞACI

Unutmamalım:

- Çocuk mutlu olduğunda toplum mutlu olur.
- Çocuk değer gördüğünde, gelecek değer kazanır.

İhmal ve İstismardan Korunma

Çocuk haklarının ihlali çoğu zaman ihmal ve istismar yoluyla ortaya çıkar.

İhmal: Çocuğun beslenme, eğitim, sağlık, barınma gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmaması.

İstismar: Fiziksel, duygusal, cinsel veya ekonomik olarak çocuğa zarar verilmesi.

Öğretmenler, aileler ve toplum olarak görevimiz; bu belirtileri fark etmek, çocuğu korumak ve ilgili kurumlara bildirim yapmaktır. Her çocuk, güvenli bir ortamda yaşama hakkına sahiptir.

Aile ve Öğretmenlerin Rolü

Çocukların haklarını öğrenmeleri ve kıymetli olduklarını hissetmeleri için ailelerin ve öğretmenlerin sorumluluğu büyüktür.

- Aile, sevgi ve güven duygusunu çocuğa kazandırır.
- Öğretmen, çocuğun haklarını öğrenmesine, kendini ifade etmesine ve değer görmesine rehberlik eder.
- Okul, çocukların güvenli bir şekilde gelişebileceği sosyal bir ortam sağlar.

Gazze’de Çocuk Olmak

Dünyanın pek çok yerinde çocuklar güven, sevgi ve barış içinde büyüme hakkına sahipken;

Gazze’deki çocuklar uzun süredir savaşın, şiddetin ve yoksunluğun gölgesinde yaşam mücadelesi vermektedir.

Çocukların; oyun oynaması, okula gitmesi, ailesiyle huzurlu vakit geçirmesi en doğal hakkıdır. Ancak Gazze’de birçok çocuk bu temel haklardan mahrum kalmaktadır. Bu durum bizlere bir kez daha şunu hatırlatmaktadır:

Çocukların korunması ve haklarının savunulması evrensel bir sorumluluktur.

Gazze’deki her çocuk, tüm dünya çocukları gibi; güvenli bir yuva, sağlıklı bir yaşam, eğitim, oyun ve barış içinde bir gelecek hakkına sahiptir.

Gazze Şeridi'ndeki çocuklarda yetersiz beslenme oranı Ağustos ayında Temmuz ayındaki rekor seviyeyi geride bıraktı

Gazze Şehri'nde kıtlığın IPC tarafından Temmuz ayında teyit edilmesinin ardından bölgede askeri operasyonlar yoğunlaşırken, yapılan taramalar her beş çocuktan birinin akut yetersiz beslenme ile karşı karşıya olduğunu gösteriyor

11 Eylül 2025

© UNICEF/UNI812782/Eleyan

NEW YORK, 11 Eylül 2025 – Gazze Şeridi'ndeki çocuklarda yetersiz beslenme düzeyi, alarm verici bir hızla kötüleşmeye devam ediyor. Son bulgular, Ağustos ayında taraman çocuklar arasında rekor oranda akut yetersiz beslenme vakası tespit edildiğini gösteriyor.

Kaynakça

- <https://www.unicef.org/turkiye/bas%C4%B1n-b%C3%BCltenleri/gazze-%C5%9Feridindeki-%C3%A7ocuklarda-yetersiz-beslenme-oran%C4%B1-a%C4%9Fustos-ay%C4%B1nda-temmuz>
- United Nations Convention on the Rights of the Child – Türkiye Bölümü, UNICEF Türkiye.
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı – Çocuk Haklarına Dair Sözleşme metni.
- Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı – BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Türkiye'nin Ulusal Strateji Belgeleri.

DAVRANIM BOZUKLUĞU

Sercan YAR, PSİKOLOJİK DANIŞMAN Mustafa DUMAN PSİKOLOJİK DANIŞMAN

Davranım bozukluğu, çocukluk veya ergenlik döneminde görülen, başkalarının haklarına saygısızlık gösterme ve toplumsal kuralların ihlaliyle belirginleşen bir bozukluktur. Bu bozukluk, genellikle 10 yaş civarında başlar ve şiddeti ilerleyen yaşlarla birlikte artabilir. Davranım bozukluğu (Conduct Disorder – CD), DSM-5'te "Yıkıcı, Dürtü Denetimi ve Davranış Bozuklukları" başlığı altında sınıflanır.

Davranım bozukluğu, çocukluk ve ergenlik döneminde ortaya çıkan, toplumsal kuralları ve başkalarının temel haklarını sürekli olarak ihlal etme eğilimiyle karakterize edilen ciddi bir psikiyatrik bozukluktur. Bu bozukluk, saldırganlık, yalan söyleme, hırsızlık, kurallara uymama gibi tekrarlayan ve kalıcı davranış örüntüleriyle kendini gösterir. Davranım bozukluğu olan bireyler, genellikle otorite figürlerine karşı düşmanca tutumlar sergiler ve sosyal, akademik ya da aile içi işlevsellikte ciddi bozulmalar yaşarlar. DSM-5 tanı kriterlerine göre sınıflandırılan bu bozukluk, erken yaşta müdahale edilmediği takdirde antisosyal kişilik bozukluğu gibi daha kalıcı psikiyatrik sorunlara dönüşebilir. Dolayısıyla, davranım bozukluğunun nedenlerinin anlaşılması, belirtilerinin doğru şekilde tanımlanması ve uygun tedavi yöntemlerinin uygulanması, çocuğun sağlıklı gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır.

SEMPATOMLAR VE DAVRANIŞLAR

Davranım bozukluğu olan çocuklar genellikle şu şekilde davranışlar sergiler:

1. Fiziksel Agresyon ve Şiddet:

- Başkalarına (özellikle akranlarına veya evdeki bireylere) zarar verme, dövme, tükürme, itme gibi fiziksel şiddet içeren davranışlar.
- Hayvanlara zarar verme veya onları korkutma.
- Fiziksel tehditlerde bulunma ve zorbalık yapma.

2. Toplumsal Kuralların İhlali:

- Okulda ve evde sıkça kuralları ihlal etme, öğretmenlere, ebeveynlere veya diğer otorite figürlerine karşı gelme.
- Hırsızlık, yalan söyleme, okuldan kaçma gibi illegal davranışlar.
- Suç işlemeyi meşrulaştırma veya suçla ilgili davranışları pekiştiren tutumlar.
- Duygusal Soğukluk ve Empati Eksikliği:
- Çocuklar, başkalarının duygularını anlama ve empati gösterme konusunda zorluk çekerler.
- İnsanları ve hayvanları acımasızca kullanabilir, duygusal olarak soğuk ve duyarsız olabilirler.
- Suçlu olduklarında bile suçluluk veya pişmanlık duygusu hissetmezler.

3. Manipülasyon ve Yalan Söyleme:

- Sürekli olarak yalan söyleme, başkalarını kandırmaya çalışma.
- İnsanları manipüle etme ve başkalarına zarar verirken rahatlık hissetme.

4. Riskli Davranışlar ve Suçlu Aktivitelere Yönelme:

- Madde kullanımı (alkol, uyuşturucu), erken yaşta cinsel davranışlar, tehlikeli oyunlar oynama.
- Hızlı araba kullanma, sigara içme, aşırı alkol tüketimi gibi zararlı alışkanlıklar.

5. Okul ve Aile İlişkilerinde Zorluklar:

- Okulda düşük başarı, öğretmenlerle sık sık tartışmalar ve başkalarına zarar verme.
- Ebeveynlere karşı sürekli karşıtlık, tartışmalar ve huzursuzluk.
- Sosyal izolasyon veya yalnızlık.

DSM-5'E GÖRE DAVRANIM BOZUKLUĞU (CONDUCT DISORDER) TANI KRİTERLERİ

A.

Aşağıdaki kategorilerden en az üçü, son 12 ay içinde, ve en az biri son 6 ay içinde olmak üzere tekrar eden bir biçimde gözlemlenmiş olmalıdır:

1. İnsanlara ve hayvanlara saldırganlık:

- Sıklıkla başkalarına zorbalık eder, gözdağı verir veya onları korkutur.
- Sıklıkla kavga başlatır.
- Birine ciddi fiziksel zarar verebilecek silah kullanmıştır (örneğin: sopa, taş, kırık şişe, bıçak, silah).
- İnsanlara fiziksel olarak zalim davranmıştır.
- Hayvanlara fiziksel olarak zalim davranmıştır.
- Birini yüz yüze soymuştur (örneğin: sokakta soygun, silahla tehdit).
- Cinsel olarak birine saldırmıştır.

2. Mülkiyete zarar verme:

- İnsanların ciddi zarar göreceğini bile bile kasıtlı olarak yangın çıkarmıştır.
- Diğer insanların malına zarar vermiştir (örneğin, cam kırmak, araba çizmek).
-

3. Aldatma veya hırsızlık:

- Birini kandırmak ya da yalan söylemek için sıklıkla yalan söyler (örneğin: maddi çıkar sağlamak için).
- Ebeveynlerin veya başkalarının haberi olmadan bir şeyler çalmıştır (örneğin: dükkandan küçük eşyalar, evden para).

4. Ciddi kuralları çiğneme:

- Ebeveynlerinin yasağına rağmen çoğu zaman gece dışarı çıkar (ilk kez 13 yaşından önce başladıysa).
- Ebeveynlerinin bilgisi olmadan evden kaçar ve uzun süre dönmez.
- Sıklıkla okuldan kaçar (ilk kez 13 yaşından önce başladıysa).

B.

- Bu davranış bozukluğu, 18 yaşından küçük bireylerde tanımlanır. 18 yaşından büyük bireylerde benzer davranışlar varsa, bu tanı yerine Antisosyal Kişilik Bozukluğu değerlendirilir.

C.

- Bu davranışların toplumsal, akademik veya mesleki işlevsellikte klinik açıdan belirgin bozulmaya neden olması gerekir.

DAVRANIM BOZUKLUĞU VE OKUL

Özellikle okul çağındaki çocuklarda davranım bozukluğunun belirtileri daha belirgin hale gelir. Çünkü okul, disiplin, kurallar, otorite figürleri (öğretmenler), sosyal ilişkiler ve başarı beklentileri açısından çocuğun davranışlarını en çok sınanan ortamlardan biridir. Davranım bozukluğu olan öğrenciler, okul ortamında sık sık aşağıdaki davranışları sergileyebilir:

- Öğretmenlerle tartışma, otoriteye karşı gelme
- Okul kurallarını çiğneme (sınıfı terk etme, ders bölme, arkadaşlarına zarar verme)
- Kavga etme, zorbalık yapma
- Okul eşyalarına veya başkalarının eşyalarına zarar verme
- Okula devamsızlık, okuldan kaçma
- Sık sık yalan söyleme veya hırsızlık yapma
- Öğrenme sürecine katılmayı reddetme, sınıf arkadaşlarını olumsuz etkileme

Öğretmenler ve okul çalışanları, davranım bozukluğu olan çocuklarla çalışırken sabırlı, yapıcı ve bilinçli bir tutum sergilemelidir. Ancak bu çocuklara sadece ceza vermek çoğu zaman etkili olmaz. Aksine, bu çocuklar çoğu zaman ilgiye, desteklenmeye ve doğru yönlendirmeye ihtiyaç duyarlar. Etkin bir okul yaklaşımı şu adımları içermelidir:

- Erken Tanı ve Yönlendirme: Öğrencinin davranışsal sorunları erken fark edilip rehberlik servisine yönlendirilmelidir.
- Pozitif Davranış Geliştirme Programları: Ödüllendirme sistemleri ile olumlu davranışlar pekiştirilebilir.
- Öğrenci, Aile ve Okul Üçgeni: Ailenin sürece aktif katılması ve okul ile iş birliği içinde olması, çocuğun davranışlarını düzenlemesinde büyük rol oynar.
- Sınıf Yönetimi Stratejileri: Öğretmenler, net kurallar koymalı, tutarlı ve adil olmalıdır. Aynı zamanda öğrencilerle güvene dayalı bir ilişki kurmalıdır.

KAYNAKÇA

- American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.). Washington, DC: Author.
- Karakaya, I., & Aydoğan, D. (2009). Çocuk ve ergenlerde davranım bozukluğu ve tedavisi. Klinik Psikiyatri Dergisi, 12(1), 39–45.
- Özmen, E. (2004). Davranım bozuklukları: Tanı, nedenler ve tedavi. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 5(3), 167–175.
- Seçer, İ. (2017). Okulda ruh sağlığı ve psikolojik danışma. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yavuzer, H. (2013). Çocuk psikolojisi (30. baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aydın, A., & Öztürk, O. (2011). Ruh sağlığı ve bozuklukları (11. baskı). Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Sadock, B. J., Sadock, V. A., & Ruiz, P. (2014). Kaplan & Sadock's synopsis of psychiatry: Behavioral sciences/clinical psychiatry (11th ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer.

ÖZEL EĞİTİMDE OYUN VE MÜZİĞİN GÜCÜ

Özhan BOZKURT; Özel Eğitim Öğretmeni , Miray PALIT; Özel Eğitim Öğretmen

Özel eğitimde öğrencilerin bireysel gelişimlerini desteklemenin en etkili yollarından biri, oyun ve müzik gibi yaratıcı yöntemleri sürece dahil etmektir. Bu araçlar, hem öğrenmeyi eğlenceli hale getirir hem de duygusal, sosyal ve bilişsel becerilerin gelişimine katkı sağlar.

Özel eğitimde oyun ve müzik", çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını desteklemek amacıyla oyun ve müziğin özel eğitim sürecine entegre edilmesini ifade eder. Bu iki araç, özellikle öğrenme güçlüğü, otizm spektrum bozukluğu, dikkat eksikliği gibi özel gereksinimleri olan çocuklarla çalışırken çok etkilidir.

NEDEN OYUN VE MÜZİK?

Çocuklar için öğrenmenin en etkili yolu oyun ve müzik yoluyla deneyimlemedir. Özellikle özel gereksinimli bireyler için soyut kavramları somutlaştırmak, motivasyonu artırmak ve dikkatlerini sürdürmek için bu iki araç oldukça etkilidir.

Oyun ile Öğrenme:

Oyunlar, özel gereksinimli bireylerin dikkat, hafıza, problem çözme ve motor becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynar. Ayrıca grup oyunları, öğrencilerin akranlarıyla etkileşim kurmasına ve sosyal beceriler kazanmasına olanak tanır.

Müziğin Etkisi:

Müzik, ritim ve melodi yoluyla öğrenmeyi kolaylaştırır. Dil gelişimini destekler, sözcük dağarcığını artırır ve duyguların ifade edilmesine yardımcı olur. Aynı zamanda rahatlatıcı etkisiyle öğrencilerin kaygı düzeyini azaltır, sınıf ortamında daha huzurlu bir atmosfer sağlar

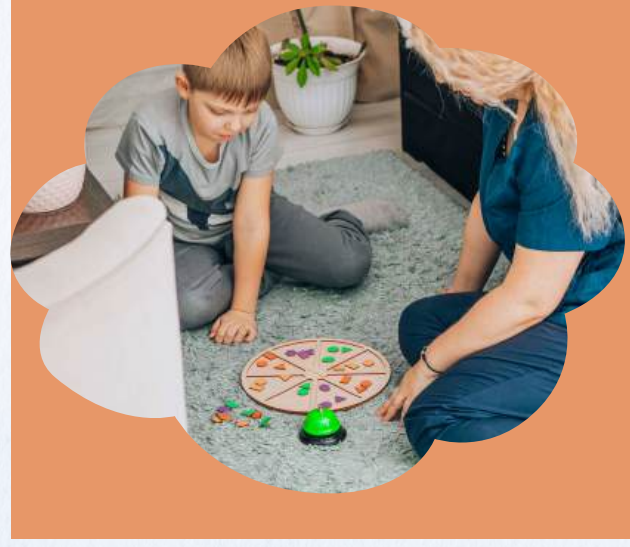
Özel gereksinimli bireylerin eğitim süreci, yalnızca akademik becerilerin kazandırılmasından ibaret değildir. Bu süreçte bireyin duygusal, sosyal, fiziksel ve iletişimsel gelişimi de büyük önem taşır. Tam da bu noktada oyun ve müzik, özel eğitimin vazgeçilmez iki yapı taşı olarak karşımıza çıkar

OYUNUN ÖZEL EĞİTİMDEKİ YERİ

Oyun, çocukların dünyayı tanıma, kuralları öğrenme ve sosyal rolleri keşfetme biçimidir. Özel eğitimde oyun, yapılandırılmış veya serbest etkinliklerle bireyin gelişim alanlarını desteklemek için kullanılır.

Oyunla Gelişen Beceriler:

- **Motor Beceriler:** El-göz koordinasyonu, ince ve kaba motor gelişimi desteklenir (örneğin bloklarla kule yapma, top atma).
- **Bilişsel Gelişim:** Hafıza, dikkat, problem çözme, eşleme ve sınıflandırma becerileri gelişir.
- **Sosyal ve Duygusal Gelişim:** Sıra bekleme, kurallara uyma, iş birliği yapma gibi sosyal beceriler öğrenilir.
- **İletişim: Oyunlar,** iletişim becerilerini doğal yollarla geliştirmek için ideal ortamlardır. Özellikle sembolik oyunlar, dil gelişimi açısından oldukça etkilidir.

OYUN TÜRLERİ VE EĞİTİMDEKİ YERİ

1. Yapılandırılmış Oyunlar

Belirli kuralların olduğu ve genellikle yetişkin yönlendirmesiyle gerçekleşen oyunlardır. Özellikle özel gereksinimli çocuklarda hedeflenen becerilerin kazandırılmasında kullanılır.

Örnek: Renkleri eşleştirme kart oyunu, “sıra sende” gibi dönüşümlü dikkat oyunları

Kazanımlar: Dikkat, sıra alma, yönerge takip etme, kavram öğrenme

2. Serbest (Serbest Zaman) Oyunlar

Çocuğun ilgi ve seçimlerine göre yön verdiği, hayal gücünü kullanarak oynadığı oyunlardır.

Örnek: Kuklalarla oyun, arabalarla serbest oyun kurma

Kazanımlar: Yaratıcılık, problem çözme, bağımsızlık, kendini ifade etme

3. Motor Gelişim Oyunları

Fiziksel aktivite içeren oyunlardır. Kaba motor ve denge gelişimini destekler.

Örnek: Engel parkuru, top atma-yakalama, ip atlama

Kazanımlar: Beden koordinasyonu, denge, fiziksel özgüven

4. Sembolik (Rol Yapma) Oyunlar

Çocuğun bir durumu ya da kişiyi taklit ederek oynadığı oyunlardır. Sosyal etkileşimi geliştirmek ve empati kurmayı öğretmek açısından önemlidir.

Örnek: Marketçilik, doktorculuk, öğretmencilik

Kazanımlar: Dil gelişimi, sosyal roller, empati, duygusal farkındalık

5. Duyusal Oyunlar

Görme, işitme, dokunma gibi duylara hitap eden materyallerle yapılan oyunlardır. Özellikle duysal hassasiyet veya işleme güçlüğü yaşayan öğrenciler için önemlidir.

Örnek: Kumla oynama, su dolu kaptan nesne çıkarma, slime yoğurma

Kazanımlar: Duyusal bütünleme, ince motor beceriler, dikkat toplama

OYUNLA HANGİ BECERİLER GELİŞİR?

Gelişim Alanı	Oyun Yoluyla Kazanılan Beceriler
Bilişsel Gelişim	Sıralama, sınıflama, problem çözme, dikkat, hafıza
Sosyal Gelişim	Akranla iletişim, sıraya girme, paylaşma, iş birliği
Duygusal Gelişim	Duygu tanıma, kendini ifade, öfke kontrolü, özgüven
Dil ve İletişim	Sözcük üretimi, yönerge alma, taklit, soru sorma
Motor Gelişim	Koordinasyon, denge, el-göz uyumu, kas gücü

PRATİK OYUN ÖRNEKLERİ

Oyun Adı

Materyaller

Hedeflenen Beceriler

1. Renk Balıklarını Yakala
2. Duygu Panosu
3. Hedefi Vur
4. Ne Eksik? Oyunu
5. Hikâye Tamamlama

- Renkli kağıt balıklar, mıknatıs
Duygu yüzleri kartları
Plastik bardaklar, top
Nesne kartları
Görsel hikâye kartları

- Renk tanıma, el-göz koordinasyonu
Duyguları tanıma, ifade etme
Denge, dikkat, motor beceri
Görsel hafıza, dikkat
Dil becerisi, mantıksal düşünme

UYGULAMADA DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

- **Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalı.** Her öğrencinin ilgi alanı, dikkat süresi, motor beceri düzeyi farklıdır.
- **Yönergeler açık ve basit olmalı.** Karmaşık talimatlar yerine, kısa ve net ifadeler tercih edilmelidir.
- **Görsel destekler kullanılmalı.** Resimli yönerge kartları, davranış beklentilerini somutlaştırır.
- **Güdüleyici pekiştireçler verilmeli.** Oyun sonunda övgü, yıldız, küçük ödülleriyle motivasyon artırılabilir.
- **Akran etkileşimi teşvik edilmeli.** Mümkünse grup oyunları ile sosyal beceriler desteklenmelidir.
- **Güvenli bir ortam sağlanmalı.** Fiziksel güvenlik kadar duygusal güven ortamı da oyunun etkili olması için gereklidir.

ÖZEL EĞİTİMDE MÜZİK

Müzik, evrensel ve güçlü bir iletişim aracıdır. Sözcüklerin yetersiz kaldığı durumlarda bile müzik, bireylerin kendilerini ifade etmelerine olanak tanır. Ritim, melodi ve hareket; öğrenmeyi kalıcı hâle getirir. Özellikle dil ve konuşma becerileri gelişmekte olan bireyler için şarkılarla yapılan tekrarlar, öğrenme sürecini kolaylaştırır.

Müziğin Özel Eğitimdeki Yeri

Oyun ve müziğin birleştirildiği etkinlikler, özel eğitim sürecinde hem motivasyonu artırır hem de çoklu öğrenme alanlarını aynı anda destekler. “Müzikli sandalye”, “Renkli ritim çubuğu etkinliği” veya “Hikâye eşliğinde dramatik oyunlar” gibi uygulamalar; dinleme, yönerge takibi, beden koordinasyonu ve sosyal katılım açısından oldukça etkilidir.

- Kavram, renk, sayı ve yön gibi akademik bilgilerin şarkılarla pekiştirilmesi
- Duygusal ifade ve stresle baş etme becerilerinin desteklenmesi
- Grup içinde şarkı söyleme, ritim tutma gibi aktivitelerle sosyal etkileşimin artırılması

UYGULAMA TÜRLERİ

1. Müzik ile Kavram Öğretimi

Özellikle bilişsel gelişim alanında zorluk yaşayan bireyler için renkler, sayılar, zıt kavramlar, yönler gibi soyut bilgiler, müzik yoluyla daha somut hale getirilir.

🎵 Örnek Şarkılar:

- “Kırmızı, sarı, mavi – bunlar bizim renklerimiz...”
- “1, 2, 3 elmayı topla, sonra sepete koy...”
- “Sağ elim burada, sol elim orada...”

Not: Ritimli tekrar ve görsellerle desteklendiğinde kavramlar daha hızlı öğrenilir.

2. Ritim ve Hareket Aktiviteleri

Bu aktiviteler, özellikle dikkat dağınıklığı, hiperaktivite, motor koordinasyon sorunları olan çocuklar için son derece faydalıdır.

🎵 Örnek Etkinlikler:

- Ritim çubuklarıyla şarkıya eşlik etme
- “Dur-Başla” müzik oyunu (impuls kontrolü ve dikkat için)
- Müzikle dans et – Müzik durunca don! (hareket-motor kontrolü ve eğlenceli disiplin)

3. Müzikle Hikâye ve Drama Çalışmaları

Bir masal veya hikâye sırasında karakterlere özel ses efektleri, ritimlerle eşlik edilir; sonrasında canlandırma yapılır. Bu yöntem hem sosyal etkileşimi artırır hem de dikkat, hayal gücü ve ifade becerilerini güçlendirir.

🎭 Örnek Etkinlik:

“Üç Küçük Domuz” masalı anlatılırken her karakterin yürüyüşü farklı müzikle temsil edilir. Sonra öğrenciler bu karakterleri müzik eşliğinde canlandırır.

SONUÇ

- **Oyun**, özel eğitimde sadece eğlenmek için değil; öğrenmenin, gelişmenin ve iletişimin doğal ve etkili bir yoludur. Öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırır, öğretmenlerin ise bireyselleştirilmiş hedeflere ulaşmasını kolaylaştırır. Unutmayalım:
- 🎯 "**Oyun çocuğun işi, öğrenmenin en eğlenceli şeklidir.**"
- **Müzik**; öğrenmeyi eğlenceli kılar, iletişimi kolaylaştırır, duyguları ifade etme imkânı sunar. Özellikle özel eğitimde, her bireyin kendine özgü gelişim yolculuğuna eşlik ederken müzikten yararlanmak; hem öğretmen hem öğrenci açısından büyük kazanımlar sağlar.
- "**Konuşamadığında bile şarkı söyleyebilir.** Hareket edemediğinde bile ritim tutabilir. **Müzik her çocuğun kalbine giden yoldur.**"

KAYNAKÇA

<https://dergipark.org.tr/en/pub/gefad/issue/82079/1310759> Özel Eğitim ve Müzik Eğitimi Öğretim Elemanlarının Müzik ve Oyun Dersine İlişkin Görüşleri

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ulasbid/issue/82799/1386401> ÖZEL EĞİTİM OKULLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN MÜZİK VE OYUN DERSİNDE UYGULADIKLARI ETKİNLİKLERİN İNCELENMESİ

DİL ve Konuşma Güçlüğü Destek Eğitim Programı

Gizem Nur POLAT-Münir ARSLAN Özel Eğitim Öğretmeni

Konuşma; konuşmayı sağlayan organların, kasların, sinirlerin yapısıyla, işlevleriyle ilgili motor bir süreçtir. Bu organların, kasların, sinirlerin yapısında ya da işlevlerindeki herhangi bir bozukluk olması durumunda çocuk sesleri, dilin yapısını ve özelliklerini bilse bile bu organları kullanamadığı için sesleri çıkarmada zorlanmakta ya da doğru şekilde ifade edememektedir.

Dil ve konuşma güçlüğü; konuşmanın akışında, ritminde, tizliğinde, vurgularında, ses birimlerinin çıkarılışında, eklemlenişinde, artikülasyonunda ve anlamında bozukluk bulunması; sözel iletişimde farklı seviye ve biçimlerde ortaya çıkan aksaklıklar ve düzensizlikler nedeniyle dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlüklerin, bireyin eğitim performansı ve sosyal uyumunu olumsuz yönde etkilemesi durumudur.

Çocuklar Neden Dil ve Konuşma Güçlüğü Yaşar?

1. Konuşma organları:

Diş, dil, damak, boğaz ve ses bantlarında varolan problemler çocukta konuşma problemleri oluşturabileceği gibi, çocuğun dilini doğru şekilde ve doğru yere konumlandırılamamasından da kaynaklı konuşma problemleri oluşabilmektedir.

2. Olgunlaşma:

Sinir, kas sağlığı ve aralarındaki eş güdüm normal olabilir fakat çocuğun konuşmayı kazanabilmesi için motor gelişim yönünden belirli olgunluğa erişmesi gerekmektedir. Çocuk çene ve dil kaslarına hakim olup, onları kullanacak düzeye erişmeden sesleri çıkarmakta zorlanmakta bu nedenle çalışmalar esnasında öncelikle bu kasları çalıştırıcı etkinlikler yapılmaktadır.

3. Zeka:

Konuşma, karmaşık becerilerin belli bir düzen içinde kullanılmasını gerektirmektedir. Zihinsel problemler, konuşma güçlüğü'nün tek sebebi olarak gösterilemeyeceği gibi beraberinde getirdiği birçok problem de konuşmanın gecikmesine ya da bozuk olmasına neden olabilmektedir.

4. Duygusal durum:

İlk çocukluk evresinde çocuğun karşılaştığı duygusal güçlükler onun konuşma gelişimini olumsuz yönde etkilemekte ve gecikmesine neden olabilmektedir. Çocuk yaşadığı konuşma problemi nedeniyle çeşitli psikolojik sıkıntılar yaşayabilmekte, bu sıkıntılar çocuğun kendine olan güvenini etkilemekte, çevresi ile konuşmak istememesine ya da cevabını bildiği sorular karşısında “evet-hayır” gibi kısa cevaplar vermesine hatta cevap vermek yerine yalnızca başını sallamasına neden olabilmektedir. Bunun gibi problemler yaşayan çocukların ileride karşılaşacağı problemleri en aza indirmek adına mutlaka bir konuşma bozuklukları uzmanına götürülmesi gerekmektedir.

5. Sağlık:

Ağır ve uzun süren hastalıklar çocuğun her türlü gelişimini yavaşlatmakta, bazen durdurmakta ve öğrenme sürecini geciktirmektedir. Boğaza yerleşmiş çeşitli mikrobik hastalıklar ve ses telleri üzerinde oluşan nodüller de sesin kısık ve boğuk çıkmasına yol açarak konuşmayı güçleştirmektedir.

6. İşitme:

İşitme, konuşmanın temel unsurunu oluşturmakta ve konuşma ediniminden önceki dönemde, işitme sisteminde oluşan aksaklıklar dil ve konuşma gelişimini ciddi şekilde etkilemektedir. İşitme kaybında erken teşhis çok önemlidir.

İşitme kaybının teşhisi ne kadar erken yaşta sağlanırsa, tedavinin ve bireyin gelişimi o kadar sağlıklı olmaktadır. Çocuğun konuşmasını geliştirebilmesi için özellikle ilk iki yıl en önemli dönemdir. Aile çocuğun büyümesini ve gelişmesini iyi takip ediyorsa işitme kaybı erken dönemde teşhis edilebilmektedir.

İşitme ve konuşma arasında sıkı bir ilişki vardır. İşitme kaybı olan ve işitme cihazı kullanan kişilerin, konuşma eğitimi için küçük yaşlardan itibaren özel eğitim desteği almaları gerekmektedir. Konuşma eğitimi alan kişiler dil gelişimleri ile birlikte sosyal hayata daha iyi uyum sağlayarak, normal konuşan bireyler ile aynı seviyeye gelebilmektedirler.

Dil ve Konuşma Güçlüğü Nasıl Anlaşılır?

Çocuğun konuşmasının kendi yaşından beklenenden çok geri veya konuşma gelişiminin yaşitlarından çok daha yavaş olduğunu düşünüyorsanız,

Söylediklerinin anlaşılır olmadığını (araba – ayaba, toka – tota, güneş – dünes vb.),

Kelimeleri ifade ederken takıldığını (ba-a-a-a-ba-a-a-am e-e-e-e-e-ve ge-e-e-eldi) düşünüyorsanız bir uzmana başvurunuz.

Dil ve Konuşma Güçlüğünde Aileler Neler Yapabilir?

Çocuğunuzda dil ve konuşma problemi olduğunu düşünüyorsanız çocuğunuzun mutlaka bir konuşma bozuklukları uzmanı tarafından değerlendirilmesini sağlayınız. Eğitim aldığınız süre boyunca;

- ❖ Eğitimde kullanılan yöntemleri çocuğunuzun günlük hayatına uygulamasına yardımcı olun.
- ❖ Çocuğunuza iyi bir model olarak doğru şekilde konuşmasını kolaylaştırın.
- ❖ Çocuğunuza iyi bir model olarak doğru şekilde konuşmasını kolaylaştırın.
- ❖ Çocuğunuzu konuşması konusunda yargılamayın.
- ❖ Çocuğunuzun yapamadıklarını düzeltmeye çalışmak yerine, yapabildiklerinden yola çıkarak yapamadıklarını neden yapamadığının farkına varmasını sağlayın. Eğitimde öğrendikleri konusunda farkındalık kazandırın ve onları günlük yaşamda kullanmasını sağlayın.
- ❖ Çocuğunuzu başka çocuklarla kıyaslamayın. Her çocuğun farklı özelliklere sahip olduğunu unutmayın.

KAYNAKÇA

- <https://egesesterapi.com/dil-ve-konusma-guclugu-destek-egitim-programi/>
- <https://ankacocuk.com.tr/hizmetlerimiz/destek-egitim-programlarimiz/dil-ve-konusma-bozuklugu-olan-bireyler-icin-destek-egitim-programi/>
- <https://sesozelegitim.com/dil-konusma-guclugu-destek-egitim-programlari.html>

“Farkındalıkla Kalın!”

İdil Rehberlik Ve Araştırma Merkezi

Telefon: 04865513323

E-Posta: idilramm@gmail.com

<https://idilram.meb.k12.tr/>

Adres: YENİ MAH. 131 SK. NO 1 İDİL / ŞIRNAK